



# FAZLA ÇALIŞMA VE GECE ÇALIŞMALARI

Şerif OLGUN ÖZEN  
İç Denetçi, A4, CGAP, CIA

ULAŞTIRMA VE ALT YAPI BAKANLIĞI  
AFYONKARAHİSAR  
Kasım 2018

## SUNUM İÇERİĞİ

- Çalışma Süresi
- **Fazla Çalışma**
- Fazla Sürelerle Çalışma
- Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Ücreti
- Serbest Zaman Kullandırma
- Fazla Çalışma Onayı
- Fazla Çalışma Sınırı
- 854 sayılı Deniz İş Kanununda Fazla Çalışma
- Fazla Çalışma Yasakları
- Fazla Çalışmanın Belgelenmesi
- Fazla Çalışma Hükümlerine Aykırılık Halinde İdari Yaptırım
- Zorunlu Nedenlerle Fazla Çalışma
- Olağanüstü Hallerde Fazla Çalışma
- İşçilerin Fazla Çalışma Ücreti Hesabı ve Örnekler
- **Gece Süresi ve Gece Çalışmaları**
- Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılması
- Gece Süresi ve Gece Çalışmalarına Aykırılık Halinde İdari Yaptırım
- 696 sayılı KHK kapsamında Gece Çalışması



# ÇALIŞMA SÜRESİ

- Genel bakımdan çalışma süresi haftada **en çok kırkbeş** saattir. 4857/63
- Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine **eşit ölçüde bölünerek uygulanır.**
- **Yer altı maden işlerinde** çalışan işçilerin çalışma süresi; **günde en çok yedi buçuk, haftada en çok otuz yedi buçuk** saattir.”
- Çalışma süresi, işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süredir. (Çalışma Süreleri Yönetmeliği/m.3)
- İş Kanununun 66 ncı maddesinin birinci fıkrasında yazılı süreler de çalışma süresinden sayılır.
  - işçinin fiilen çalışarak geçirdiği sürelerin yanında Kanunda sayılan bazı hallerde, fiilen işinin başında olmasa da geçirdiği süreler çalışma süresinden sayılmıştır.
- **Ara dinlenmeleri** ise, çalışma süresinden sayılmaz.
- 854 sayılı **Deniz İş Kanununun** 26 ncı maddesinde; «Genel bakımdan iş süresi, **günde sekiz** ve haftada **kırksekiz** saattir.»

# FAZLA ÇALIŞMA

- Fazla çalışma, Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde, **haftalık kırkbeş saati aşan çalışmalardır.** (4857 /41) (Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği/m.3)
- 854 sayılı **Deniz İş Kanununun** 28 inci maddesinde düzenlenen «**Fazla Saatlerle Çalışma**»; Bu kanuna göre **tespit edilmiş bulunan iş sürelerinin aşılması suretiyle yapılan çalışmalar,** fazla saatlerde çalışma sayılır.



# FAZLA ÇALIŞMA

- Ülkenin genel yararları
- yahut işin niteliği veya
- üretimin artırılması

gibi nedenlerle fazla çalışma yapılabilir.

# FAZLA SÜRELERLE ÇALIŞMA

➤ 4857 sayılı İş Kanunu, mülga 1475 sayılı İş Kanunundan farklı olarak, iş hukukuna “**fazla sürelerle çalışma**” kavramını getirmiştir.

- Haftalık çalışma süresinin sözleşmelerle kırkbeş saatin altında belirlendiği durumlarda
- ortalama haftalık çalışma süresini aşan ve
- kırkbeş saate kadar yapılan çalışmalar

fazla sürelerle çalışmalardır.

(4857 /41) (Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği/m.3)

# FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ (4857/MD.41)

- Her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının **yüzde elli** yükseltilmesi suretiyle ödenir.
- Fazla sürelerle çalışmalarda, her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının **yüzde yirmibeş** yükseltilmesiyle ödenir.
- Ancak taraflar, fazla sürelerle çalışmalarda da fazla çalışma karşılığı ödenmesi gereken **yüzde elli** zamlı ücretin ödeneceğini kararlaştırabilirler.

## FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ (854/MD.28)

- **Deniz İş Kanununda** «Yapılacak fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret normal çalışma ücretinin **saat başına düşen miktarı % 25 oranında artırılmak suretiyle** bulunacak miktardan az olamaz.» hükmüne yer verilmiştir.



# FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ

## 696 SAYILI KHK KAPSAMINDA KADROYA ALINAN İŞÇİLERİN FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ

- Fazla çalışma ücreti normal ücretin % 60 zamlısı olarak ödenir.

## DAİMİ İŞÇİLERİN FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ

- Toplu İş Sözleşmenin 58 inci maddesine göre; Günlük normal çalışma süresinden fazla yapılan çalışmaya fazla çalışma denir. Fazla çalışma ücreti %75 zamlı olarak ödenir.

## SERBEST ZAMAN KULLANDIRMA (1)

- Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi isterse, bu çalışmaları karşılığı zamlı ücret yerine, **fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat onbeş dakikayı** serbest zaman olarak kullanabilir.
- İşçi hak ettiği serbest zamanı **altı ay** zarfında, çalışma süreleri içinde ve ücretinde bir kesinti olmadan kullanır.

## SERBEST ZAMAN KULLANDIRMA (2)

Serbest zaman;

- 6 ay zarfında işverene önceden yazılı olarak bildirmesi koşuluyla
- **işverenin**, işin veya işyerinin gereklerine uygun olarak **belirlediği** tarihten itibaren
- iş günleri içerisinde
- aralıksız
- ücretinde bir kesinti olmadan

kullanılır.

- İşçiye tatil ve izin günlerinde serbest zaman kullanılamayacaktır.  
(İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği Md. 6)
- İşçiye ücret ya da serbest zaman kullanma konusunda **tercih hakkı** verilmiştir. İşveren, işçisinin süresi içindeki yazılı başvurusu üzerine serbest zamanı yukarıda ki esaslara uygun olarak **kullandırmak zorundadır**.

# FAZLA ÇALIŞMA ONAYI ALMA (1)

- Fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma yaptırmak için **işçinin yazılı onayının** alınması gerekmektedir.
- Zorunlu nedenlerle veya olağanüstü durumlarda yapılan fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma için bu **onay aranmaz**.
- Bu onay iş sözleşmesinin yapılması esnasında ya da bu ihtiyaç ortaya çıktığında alınabilir.
- Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma onayının **işçi özlük dosyasında saklanması** gerekir.
- Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapmak istemeyen işçi verdiği onayı **otuz gün önceden** işverene yazılı olarak **bildirimde bulunmak kaydıyla geri alabilir**.
- Fazla çalışma ihtiyacı olan işverenin her yılbaşında yazılı onay alma zorunluluğu kaldırılmıştır.

(İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği Md. 9)

## FAZLA ÇALIŞMA ONAYI ALMA (2)

- Fazla saatlerle çalışmaya **onay vermiş olan işçi**, fazla çalışma yapmaktan **kaçınamayacaktır.**
- Aksi takdirde iş sözleşmesi, 4857 sayılı İş Kanununun 25 inci maddesinin 2 nci fıkrasının h bendi kapsamında; “**işçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi**” hükmüne dayanılarak **işverence haklı nedenle derhal feshedilebilir.**
- Ancak fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışmaya onay vermiş olan işçinin, daha sonra fazla saatlerle çalışmasını engelleyecek **haklı bir gerekçesinin bulunması** ya da **sağlık durumunda engel bir halin ortaya çıkması**, bunun doktor raporu ile belgelenmesi hallerinde iş sözleşmesi fazla saatlerle çalışmaya katılmaması nedeniyle haklı nedenle feshedilemeyecektir.

## FAZLA ÇALIŞMA ONAYI ALMA (3)

- **İşçi**, fazla çalışma onayı alınmaksızın ya da verdiği onayı otuz gün önceden yazılı bildirimde bulunup geri aldıktan sonra **işverence fazla saatlerle çalışmaya zorlanamayacaktır.**
- Aksi takdirde işçi de iş sözleşmesini, İş Kanununun 24 üncü maddesinin 2 nci fıkrasının f bendi kapsamında; “...yahut çalışma şartları uygulanmazsa.” hükmüne dayanılarak **haklı nedenle derhal feshedip kıdem tazminatına hak kazanabilecektir.**

## FAZLA ÇALIŞMA SINIRI

- Fazla çalışma süresinin toplamı **bir yılda ikiyüzyetmiş saatten fazla olamaz.**
- Bu süre sınırı, işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkindir.
- Kanunda ve Yönetmelikte düzenlenen yıllık ikiyüzyetmiş saatlik süre sınırı, sadece fazla çalışmalar için getirilmiştir. **Fazla sürelerle çalışmalar için böyle bir süre sınırlaması bulunmamaktadır.**

## 854 SAYILI DENİZ İŞ KANUNUNDA FAZLA ÇALIŞMA SAYILMAYAN ÇALIŞMALAR

➤ Aşağıda yazılı haller fazla saatlerle çalışma sayılmaz.

1. Geminin, gemideki şahısların veya gemi hamulesinin selameti için **kaptanın yapılmasını zaruri gördüğü işler,**

2. Gümrük, karantina vesair sıhhi formaliteler dolayısıyla **yerine getirilmesinde zorunluluk bulunan ilave işler,**

3. Gemi seyir halinde veya limanda iken gemide yaptırılan (yangın, gemiyi terketme, denizde çatışma, denizden adam kurtarma ve savunma) **talimleri.**



# FAZLA ÇALIŞMA YASAKLARI (1)

➤ Fazla çalışma yapılamayacak işler;

a) Sağlık kuralları bakımından günde ancak 7,5 saat ve daha az çalışması gereken işlerde, (6331/m.30)

b) Gece sayılan gün döneminde yürütülen işlerde (4857/m.69)

(şu kadar ki, gündüz işi sayılan çalışmalara ek olarak bu Yönetmelikte öngörülen fazla çalışmalar gece döneminde yapılabilir),

c) Maden ocakları, kablo döşemesi, kanalizasyon, tünel inşaatı gibi işlerin yer ve su altında yapılanlarında fazla çalışma yaptırılamayacaktır.

## FAZLA ÇALIŞMA YASAKLARI (2)

➤ Fazla çalışma yaptırılmayacak **işçiler**;

a) 18 yaşını doldurmamış işçiler,

b) İş sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesi ile önceden veya sonradan fazla çalışmayı kabul etmiş olsalar bile **sağlıklarının elvermediği** işyeri hekiminin veya Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı hekiminin, bunların bulunmadığı yerlerde herhangi bir hekimin raporu ile **belgelenen işçiler**,

c) Gebe, yeni doğum yapmış ve çocuk emziren işçiler,

## FAZLA ÇALIŞMA YASAKLARI (3)

- d) **Kısmi süreli** iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçiler,
- e) Zorunlu nedenler ve olağanüstü haller dışında **yer altında maden işlerinde** çalışan işçilere fazla çalışma yaptırılamaz.

Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçilere fazla sürelerle çalışma da yaptırılamayacaktır.

## 4857 SAYILI İŞ KANUNUNDA FAZLA ÇALIŞMANIN BELGELENMESİ

- **İşveren**, fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma yaptırdığı işçilerin bu çalışma saatlerini gösteren **bir belge düzenlemek**, imzalı bir nüshasını işçinin **özlük dosyasında saklamak zorundadır**.
- İşçilerin işlemiş olan fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma ücretleri **normal çalışmalarına ait ücretlerle birlikte**, 4857 sayılı İş Kanununun 32 ve 34 üncü maddeleri uyarınca ödenir.
- **Bu ödemeler**, ücret bordrolarında ve İş Kanununun 37 nci maddesi uyarınca işçiye verilmesi gereken **ücret hesap pusulalarında açıkça** gösterilir.

## 854 SAYILI DENİZ İŞ KANUNUNDA FAZLA ÇALIŞMANIN BELGELENMESİ

- Fazla saatlerle çalışmaları belgelemek üzere işveren veya işveren vekili **noterden tasdikli ayrı bir defter** tutmak zorundadır.
- Bu defterde gemiadamına uygulanan **zam nispetleriyle fazla çalışmanın yapıldığı gün ve o güne düşen miktarı** ve gemiadamının hakettiği **fazla çalışma ücreti gösterilir.**
- Fazla saatlerle çalışma ücretlerinin asıl ücretler için **hizmet aktinde gösterilmiş bulunan zaman, yer ve devrelerde,** işveren veya işveren vekili tarafından gemiadamlarına tam olarak ödenmesi zorunludur.

# 4857 SAYILI İŞ KANUNUNDA İDARİ YAPTIRIM

- İş Kanununun 102'nci maddesinin c fıkrasında;
  - Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödemeyen,
  - İşçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmayan,
  - Fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almayan

işveren veya işveren vekiline, bu durumda olan **her işçi ve her bir fiil için** ayrı olmak üzere idari para cezası verilecektir.

# 4857 SAYILI İŞ KANUNUNDA İDARİ YAPTIRIM

- Kanun hükmünde işçilerine yıllık **270 saatin üzerinde fazla çalışma** yaptıran işveren veya işveren vekili hakkında **doğrudan bir idari para cezası öngörülmemiştir.**
- Ancak Kanununun 104'üncü maddesinde **Kanununun 63'üncü maddesinde ve bu maddede belirtilen yönetmelikte belirlenen çalışma sürelerine aykırı olarak** işçilerini çalıştıran işveren veya işveren vekiline idari para cezası verileceği hükme bağlandığından, yıllık 270 saatlik süre sınırına uymadan işçilerini çalıştıran işveren veya işveren vekilleri hakkında Kanununun 104 üncü maddesi gereğince idari para cezası verilmektedir.

# 854 SAYILI DENİZ İŞ KANUNUNDA İDARİ YAPTIRIM

- Deniz İş Kanununun 51 inci maddesinde;
  - gemiadamının fazla çalışma ücretini ödemeyen,

İşveren veya işveren vekili hakkında idarî para cezası verilir.



## ZORUNLU NEDENLERLE FAZLA ÇALIŞMA (4857/MD.43)

- Zorunlu nedenle fazla çalışma yaptırılacak haller;
  - bir arıza sırasında,
  - bir arızanın mümkün görülmesi halinde
  - makineler veya araç ve gereç için **hemen yapılması gerekli acele işlerde,**
  - zorlayıcı sebeplerin ortaya çıkmasında,
  - **işyerinin normal çalışmasını sağlayacak dereceyi aşmamak koşulu ile**
  - işçilerin hepsi veya bir kısmına fazla çalışma yaptırılabilir.
- Bu durumda fazla çalışma yapan işçilere **uygun bir dinlenme süresi** verilmesi zorunludur.

## OLAĞANÜSTÜ HALLERDE FAZLA ÇALIŞMA (4857/MD.43)

- **Seferberlik sırasında** ve bu süreyi aşmamak şartıyla
- **Yurt savunmasının gereklerini karşılayan işyerlerinde**
- Fazla çalışmaya lüzum görülürse
- İşlerin çeşidine ve ihtiyacın derecesine göre
- Cumhurbaşkanı günlük çalışma süresini, **işçinin en çok çalışma gücüne** çıkarabilir.
  
- Bu suretle fazla çalıştırılan işçiler için verilecek ücret hakkında 41 inci maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları hükümleri uygulanır.

## İŞÇİLERİN FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ HESABI

- Fazla çalışma ücretinin hesabında öncelikle işçilerin saatlik ücretlerinin bulunması gerekir. 45 saat çalışılan işyerlerinde saatlik ücretin hesabı için işçilerin aylık brüt ücretinin 225 saate bölünmesi gerekir.

$$\text{Brüt Ücret} / 225 \text{ saat} = \text{Saatlik Ücret}$$

$$\text{Fazla Çalışma Ücreti} = \text{Saatlik ücret} \times 1,50 \times \text{Fazla Çalışma Saati}$$

- Gemiadamlarının haftalık çalışma süresi 48 saat olduğundan saatlik ücret, aylık brüt ücretin 240 saate bölünmesi ile bulunur.

$$\text{Brüt Ücret} / 240 \text{ saat} = \text{Saatlik Ücret}$$

# REFERANS TİS HÜKÜMLERİNE GÖRE ÖRNEK 1 FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ HESABI

Günlük Yevmiyesi 113,41.-TL, Gemici

Günlük Ücret	: 113,41.-TL/Brüt
Fazla Çalışma Saat Ücreti	: $113,41/8 = 14.18 \times 1,60 = 22,68.-TL$
Fazla Çalışma Saati	: 20 saat

• **Fazla Çalışma Tutarı** :  $22,68 \times 20 \text{ saat} = 453,60.-TL$

# REFERANS TİS HÜKÜMLERİNE GÖRE ÖRNEK 2 FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ HESABI

İşçi 15.09.2018 – 14.10.2018

Aylık Ücret	: 5.597,70.-TL/Brüt		
Fazla Çalışma Saat Ücreti	: $5.597,70/225 = 24.88 \times 1,60 = 39,81$ -TL		
Fazla Çalışma Saati	: 25 saat		
Fazla Çalışma Tutarı	: 39,81 x 25 saat	=	995,25.-TL/Brüt

# HAZIRLAMA, TAMAMLAMA VE TEMİZLEME İŞLERİ

- Hazırlama, tamamlama ve temizleme işleri, görevleri yalnız bu işleri yapmakla sınırlı olan işçilere yaptırılmayarak, işyerinin asıl işçilerine yürüttükleri işlere ek olarak yaptırıldığı takdirde
  - Hazırlama, tamamlama ve temizleme işlerinin, işyerinde çalışan işçilere nöbetleşe yaptırılması esastır.
  - bu işlere başlamadan önce yarım saatten az olmamak üzere dinlenmeleri zorunludur.
  - günde en çok iki saat daha çalıştırılabilir.
  - normal çalışma ücretinin saat başına düşen tutarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle verilir.

# GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMASI

# GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMALARI

➤ **4857 sayılı İş Kanunu 69 uncu maddesine göre;**

- Çalışma hayatında "gece" en geç saat 20.00'de başlayarak en erken saat 06.00'ya kadar geçen ve her halde en fazla onbir saat süren dönemdir.

Gece tanımından hareketle gece döneminin başlangıç ve bitiş saatlerinin farklı şekilde belirlenebileceği anlaşılmaktadır.



# GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMALARI

- İşçilerin gece çalışmaları yedibuçuk saati geçemez.

- Ancak,

- turizm,

- özel güvenlik

- sağlık hizmeti

yürütülen işlerde **işçinin yazılı onayının alınması şartıyla**

yedi buçuk saatin üzerinde gece çalışması yaptırılabilir.

## POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

- Gece ve gündüz işletilen ve nöbetleşe işçi postaları kullanılan işlerde, **bir çalışma haftası gece çalıştırılan** işçilerin, ondan sonra gelen **ikinci çalışma haftası gündüz** çalıştırmaları suretiyle postalar sıraya konur.
- Gece ve gündüz postalarında **iki haftalık nöbetleşme** esası da uygulanabilir. Postası değiştirilecek işçi kesintisiz **en az onbir saat dinlendirilmeden** diğer postada çalıştırılmaz.

## POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

- 4857 sayılı İş Kanununun 76 ncı maddesinin 2 nci fıkrasına dayanılarak 07.04.2004 tarihli ve 25426 sayılı R.G.'de yayımlanan 'Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te postalar halinde çalışmalara ilişkin özel usul ve esaslar düzenlenmiştir.

# POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

İşveren veya işveren vekilleri;

- İşyerlerindeki **posta sayısını**
- Her postanın işe **başlama ve bitirme saatlerini,**
- postalar halinde çalıştırdıkları işçilerin **ad ve soyadlarını,**
- **ara dinlenmelerini, hafta tatillerini** ve bunlara ilişkin değişiklikleri

düzenleyerek işyerinde **işçilerin kolayca görüp okuyabilecekleri şekilde** ilan etmekle yükümlüdürler.

## POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

- Nitelikleri dolayısıyla sürekli çalıştıkları için **durmaksızın birbiri ardına postalar halinde** işçi çalıştırılarak yürütülen işlerde posta sayısı **24 saatlik süre içinde en az üç işçi postası** çalıştırılacak şekilde düzenlenir.

# POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

- **Nitelikleri dolayısıyla sürekli çalışmayan ve işçi postaları ile yürütülen diğer işlerde 24 saatlik süre içinde çalıştırılacak işçi postaları sayısının, her bir işçi postasının çalışma süresi, 4857 sayılı İş Kanununda belirtilen günlük çalışma süresini aşmayacak şekilde düzenlenir.**

## POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

- **Sağlık kuralları bakımından günde 7,5 saat ya da daha az çalışılması gereken işlerde işçi postaları sayısı, her bir postanın çalışma süresi, 20.06.2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30 uncu maddesine dayanılarak çıkarılan Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami Yedi Buçuk Saat veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Yönetmelikte belirtilen günlük çalışma sürelerini aşmayacak şekilde düzenlenir.**

# GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMALARI

- Gece dönemine denk düşen 20.00-06.00 saatleri arasındaki işçi postalarında, 18 yaşını doldurmamış **çocuk ve genç işçilerin çalıştırılmaları yasaktır.**
- Bir işçi postası ile yürütülen işlerde, ikili ya da daha çok posta sayısının artırılması ya da üç posta halinde çalışılan işyerlerinde günlük çalışma süresinin 7,5 saatin altında saptanması sonucunda, **çalışma sürelerindeki azalma nedeniyle, işçilerin ücretlerinden her ne şekilde olursa olsun, indirim yapılamaz.**



## **GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMALARI**

- İşçiler kural olarak **gece** postalarında **yedi buçuk saatten fazla çalıştırılmaz.**
- Çalışma süresinin **yarısından çoğu gece dönemine rastlayan** bir postanın çalışması, gece çalışması sayılmaktadır.

# GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMALARI

Ancak gece döneminde;

- Zorunlu ve olağanüstü nedenlerle (4857/m.42,43)
- Hazırlama, Tamamlama ve Temizleme İşleri Yönetmeliğinde belirtilen hallerde (4857/m.70)

fazla çalışma yapılabilir,

- 79 sayılı **Milli Korunma** Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilat, Sermaye ve Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve Bazı Hükümler İhdasına Dair Kanunun 6 ncı maddesine göre **hükümet kararıyla**

fazla çalışma yapılabilir

ve belirtilen hallerde işçilerin gece postalarında **yedi buçuk saatlik çalışma süresinin aşılması söz konusu olabilecektir.**

# GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMALARI

➤ Turizm, özel güvenlik ve sağlık hizmeti yürütülen işlerde işçinin yazılı onayının alınması şartıyla yedi buçuk saatin üzerinde gece çalışması yaptırılabilir. Bu fıkranın uygulanmasında;

a) **Turizm hizmeti yürütülen işler**; ilgili mevzuatı uyarınca Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından **turizm işletmesi belgesi veya turizm yatırımı belgesi verilen** ya da belediye tarafından turizm işletmesi olarak faaliyet göstermek üzere işletme belgesi verilen tesislerde,

b) **Özel güvenlik hizmeti yürütülen işler**; 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun kapsamında **İçişleri Bakanlığınca faaliyet izni verilen özel güvenlik şirketlerinde** veya özel güvenlik görevlisi olarak herhangi bir işyerinde,

c) **Sağlık hizmeti yürütülen işler**; **Sağlık hizmeti sunan ve/veya üreten**; gerçek kişiler ile kamu ve özel hukuk tüzel kişilerin işyerinde ve bunların tüzel kişiliği olmayan şubelerinde, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununda tanımlanan **sosyal hizmet kuruluşlarında**,

çalışan işçiler ile bu işyerlerinde alt işveren tarafından çalıştırılan işçileri kapsar.

# GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMALARI

Gece ve gündüz işletilen ve nöbetleşe işçi postaları çalıştırılarak yürütülen işlerde postalar;

- En fazla bir iş haftası gece çalıştırılan işçiler, ondan sonra gelen ikinci iş haftasında gündüz çalıştırılırlar.
- Ancak işin niteliği ve yürütümü, iş sağlığı ve güvenliği göz önünde tutularak, gece ve gündüz postalarında **iki haftalık nöbetleşme** esası da uygulanabilecektir.
- Postalar birbirlerinin yerini alacak şekilde düzenlenir.
- Zorunluluk olmadıkça işçilerin postaları değiştirilemez

# GECE SÜRESİ VE GECE ÇALIŞMALARI

- Posta değişiminde işçilerin sürekli olarak en az onbir saat dinlendirilmesi gerekir.
- Gece çalışması nedeniyle **sağlığının bozulduğunu raporla belgeleyen işçiye** işverenin, olanakların elverdiği ölçüde gündüz postasında **durumuna uygun bir iş vereceği** hükme bağlanmıştır.

# POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

Postalar halinde işçi çalıştırılarak yürütülen işlerde,

- İşçilere **ara dinlenmesi verilmesi gerekir.**
- İşin niteliği, bir işyerinin aynı bölümündeki **bütün işçilere aynı saatte ara dinlenmesi verilmesine olanak sağlamıyorsa**, bu dinlenme, işçilere, **gruplar halinde, arka arkaya, çalışma süresinin ortalarından başlayarak** verilebilir.

# POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA

- İşveren her postada çalışan işçilerin
  - ad ve soyadlarını kapsayan listeleri
  - Bakanlıkça talep edildiğinde sunmak üzere işyerinde bulundurmakla yükümlüdür.
- İşçilere, haftanın bir gününde 24 saatten az olmamak üzere ve nöbetleşme yolu ile **hafta tatili verilmesi zorunludur.**

# KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMASI

4857 sayılı İő Kanununun 76 ncı maddesine dayanılarak çıkarılan **Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılma Koőulları Hakkında Yönetmelik** 09/04/2004 tarihli ve 25428 sayılı R.G.de yayımlamıőtır.



# KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMASI

Yönetmeliğin 5 inci maddesine göre;

- Kadın çalışanlar (18 yaşını doldurmuş) gece postalarında **yedi buçuk saatten fazla çalıştırılmaz.**
- Ancak
  - turizm,
  - özel güvenlik
  - sağlık hizmeti

yürütülen işlerde ve bu işlerin yürütüldüğü işyerlerinde faaliyet gösteren alt işveren tarafından yürütülen işlerde kadın çalışanın **yazılı onayının alınması şartıyla** yedi buçuk saatin üzerinde gece çalışması yaptırılabilir.

# **KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMASI**

- **Belediye sınırları dışındaki her türlü işyeri işverenleri ile**
- **Belediye sınırları içinde olmakla beraber, posta değişim saatlerinde toplu taşıma araçları ile gidip gelme zorluğu bulunan işyeri işverenleri,**
- **gece postalarında çalıştıracakları kadın çalışanları, sağlayacakları uygun araçlarla ikametgâhlarına en yakın merkezden, işyerine götürüp getirmekle yükümlüdür.**

**(KİGPÇ Yön. Md. 6)**

# KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMASI

- Kadın çalışanların gece postalarında çalıştırılabilmeleri için, **işe başlamadan önce**, gece postalarında çalıştırılmalarında sakınca olmadığına ilişkin **sağlık raporu** işyerinde görevli işyeri hekiminden alınır.
- Ayrıca işveren, işin devamı süresince, çalışanın özel durumunu, işyerinde maruz kalınan sağlık ve güvenlik risklerini de dikkate alarak işyeri hekimince belirlenen **düzenli aralıklarla** çalışanların **sağlık muayenelerinin** yapılmasını sağlar.

(KİGPÇ Yön. Md. 7)

# KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMASI

- **Kadın çalışanın kocası** da işin postalar halinde yürütüldüğü aynı veya ayrı bir işyerinde çalışıyor ise kadın çalışanın isteği üzerine, gece çalıştırılması, **kocasının çalıştığı gece postasına rastlamayacak şekilde** düzenlenir.
- Aynı işyerinde çalışan eşlerin aynı gece postasında çalışma istekleri, işverence, imkan dahilinde karşılanır.

**(KİGPÇ Yön. Md. 8)**

# KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMASI

- Kadın çalışanlar, **gebe** olduklarının doktor raporuyla tespitinden itibaren **doğuma kadar**, **emziren kadın çalışanlar ise** doğum tarihinden başlamak üzere kendi mevzuatlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla **bir yıl süre ile gece postalarında çalıştırılmazlar.**

**(KİGPÇ Yön. Md. 8)**

- Ancak **emziren kadın çalışanlarda** bu süre, anne veya çocuğun sağlığı açısından gerekli olduğunun işyerinde görevli işyeri hekiminden alınan raporla belgelenmesi halinde **altı ay daha uzatılır.**

# KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMASI

- İŐverenler, gece çalıştırılacak **kadın çalışanların isim listelerini**, iŐ müfettiŐlerince yapılan denetimlerde göstermek üzere işyerinde saklar.

**(KİGPÇ Yön. Md. 10)**

- İŞçileri 69 uncu maddesine aykırı olarak geceleri yedibuçuk saatten fazla çalıştıran,
- Gece ve gündüz postalarını deđiŐtirmeyen,
- 76 ncı maddesinde belirtilen yönetmelik hükümlerine uymayan işveren veya işveren vekiline idari para cezası verilir. (4857/Md.104)

# GEBE VE EMZİREN KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMALARI

- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30 uncu maddesine dayanılarak hazırlanan **Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik** 16.06.2013 tarihli ve 28737 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.
- Yönetmeliğe göre; kadın çalışanlar, gebe olduklarının sağlık raporuyla tespitinden itibaren **doğuma kadar geçen sürede gece çalışmaya zorlanamazlar.**

# GEBE VE EMZİREN KADIN İŞÇİLERİN GECE POSTALARINDA ÇALIŞTIRILMALARI

- Yeni doğum yapmış çalışanın **doğumu izleyen bir yıl boyunca gece çalıştırılması yasaktır**. Bu sürenin sonunda sağlık ve güvenlik açısından sakıncalı olduğunun sağlık raporu ile belirlendiği dönem boyunca gece çalıştırılmaz.
- 6331 sayılı Kanununun 26/n (idari para cezaları ve uygulanması) maddesine göre **yönetmelikte belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene**, uyulmayan her hüküm için tespit edildiği tarihten itibaren **aylık olarak idari para cezası** uygulanır.





# 696 SAYILI KHK KAPSAMINDA KADROYA ALINAN İŞÇİLERİN GECE ÇALIŞMASI

- İş Kanunu 69. maddede belirtildiği üzere saat 20.00-06.00 arasında yapılan çalışmalar gece çalışmalarıdır.
- Güvenlik görevlileri hariç bu saatlerde çalıştırılan işçilere ücretleri % 10 zamlı ödenir.

# REFERANS TİS HÜKÜMLERİNE GÖRE ÖRNEK GECE ÇALIŞMASI VE ÜCRETİ HESABI

**Günlük Yevmiyesi 113,41.-TL,**

**Günlük çalışmasının tamamını 20:00-06:00 saatleri arasında yapmış ise**

Günlük Ücret	: 113,41.-TL/Brüt
Gece Çalışması Ücreti	: 113,41 X 1.10 = 124,75.-TL

**Günlük 8 saat çalışan gemiadamı saat 16:00'de işe başlayıp 00:00'da işi bırakıyor.**

20:00-06:00 saatleri arasında 4 saat çalıştığından

Günlük Ücret	: 113,41.-TL/Brüt
--------------	-------------------

$113,41 / 8 = 14,18.-TL/saatlik \text{ ücret}$

$14,18 \times 4 \text{ saat} \times 1.10 = 62,39$

$62,39 + 56,72 (14,18 \times 4) = 119,11.-TL/Brüt/Günlük \text{ Ücret}$

T.C.  
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

TEŞEKKÜRLER

